

SOU 2020:58 EU:s cybersäkerhetsakt – kompletterande nationella bestämmelser om cybersäkerhetscertifiering (Fö2020/00954)

Sammanfattning

Journalistförbundet har tagit del av förslagen i SOU 2020:58, EU:s cybersäkerhetsakt – kompletterande nationella bestämmelser om cybersäkerhetscertifiering. Journalistförbundets remissvar begränsas till de delar av utredningen som rör möjligheten till tillsyn av medieföretag och begränsningar i offentlighetsprincipen.

Journalistförbundet konstaterar att det inte är uteslutet att även medieföretag kan komma att ansöka om cybersäkerhetscertifikat för vissa IKT-produkter, IKT-tjänster och IKT-processer. Den tillsyn som Försvarets materielverk föreslås få bedriva gentemot företag med cybersäkerhetscertifikat riskerar att äventyra källskyddet. Försvarets materielverk och Kronofogdemyndigheten ska enligt förslaget ges rätt att få tillgång till lokaler för att genomföra utredningar. Vid husrannsakan finns det i rättegångsbalken (RB) ett uttryckligt skydd för uppgifter som omfattas av källskydd. Enligt Journalistförbundet bör samma ordning gälla gälla i de situationer Försvarets materielverk, med hjälp av Kronofogden, bereder sig tillgång till lokaler med stöd av den nya regleringen.

Utredningen föreslår en ny sekretessbestämmelse i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen som innebär att sekretess kommer att gälla för uppgift om enskilda affärs- eller driftförhållanden i verksamhet vid Försvarets materielverk som består i utredning och tillsyn enligt det nya regelverket. Eftersom det enligt cybersäkerhetsakten finns en skyldighet för medlemsstaterna att skydda uppgifterna och eftersom sekretessen enligt förslaget ska gälla med ett rakt skaderekvisit (offentlighet som huvudregel) har Journalistförbundet inget att erinra mot förslaget.

IKT

Utredningen har haft i uppgift att utforma kompletterande bestämmelser till "Europaparlamentets och rådets förordning 2019/88 av den 17 april 2019 om Enisa (Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå) och om cybersäkerhetscertifiering av informations- och kommunikationsteknik och om upphävande av förordning (EU) nr 526/2013". Förordningen som är direkt tillämplig i Sverige benämns också cybersäkerhetsakten. Utredningen föreslår att en ny lag ska införas med kompletterande bestämmelser till cybersäkerhetsakten.

EU:s cybersäkerhetsakt innehåller bland annat regler för certifiering av IKT-produkter, IKT-tjänster och IKT-processer. IKT står för informations- och kommunikationsteknik. Begreppet används relativt sällan i Sverige. Följande definitioner framgår av förordningen (artikel 2):

IKT-produkt: en del, eller en grupp av delar, i nätverks- och informationssystem.

IKT-tjänst: en tjänst som helt eller huvudsakligen består i överföring, lagring, hämtning eller behandling av information via nätverks- och informationssystem.

IKT-process: verksamhet som utförs för att utforma, utveckla, tillhandahålla eller underhålla en IKT-produkt eller IKT-tjänst.

Medieföretag i Sverige bedriver i olika hög utsträckning själva IT-utveckling. Framförallt de större medieföretagen har egna utvecklingsavdelningar som tar fram IT-lösningar för internt och externt bruk. Det är därför inte uteslutet att även medieföretag kan komma att ansöka om cybersäkerhetscertifikat för IKT-produkter, IKT-tjänster och IKT-processer.

Tillsyn

Utredningen föreslår att Försvarets materielverk som nationell myndighet för cybersäkerhetscertifiering ska fullgöra de tillsynsuppgifter som följer av EU:s cybersäkerhetsakt och får således de befogenheter som framgår av aktens bestämmelser. Tillsynsbefogenheterna innefattar, enligt förordningen, bland annat en rätt att begära att ett företag som har ett cybersäkerhetscertifikat lägger fram "alla uppgifter som myndigheten behöver för att kunna fullgöra sin uppgift" (artikel 58.8 a). Tillsynsmyndigheten har också rätt att få tillgång till lokaler för att genomföra utredningar (artikel 58.8 d). Utredningen föreslår att Försvarets materielverk ska kunna begära biträde från Kronofogden för att få tillgång till lokaler. Detta framgår av den föreslagna lagens 5 §, 3 stycket.

Uppgifter som omfattas av journalisters tystnadsplikt, det så kallade källskyddet, är enligt RB skyddat av ett beslagsförbud, enligt RB 27 kap, 2§, och det finns även begränsningar i rätten att göra husrannsakan i syfte att skydda uppgifter som omfattas av journalisters tystnadsplikt.¹ Det framgår inte av utredningen att uppgifter som omfattas av beslagsförbudet kommer att erhålla något särskilt skydd i förhållande till de befogenheter som Försvarets materielverk och Kronofogdemyndigheten får. Det finns enligt förordningen möjlighet att anpassa tillsynsmyndighetens tillgången till lokaler utifrån "medlemsstaternas processrätt" (artikel 58.8 d). Enligt Journalistförbundet bör därför en begränsning, motsvarande den som finns i RB när det gäller husrannsakan och till förmån för uppgifter som omfattas av journalisters tystnadsplikt, också gälla i de situationer Försvarets materielverk, med hjälp av Kronofogden, bereder sig tillgång till lokaler.

¹ Se NJA 2015 s. 631.

Sekretess

Utredningen föreslår att det ska införas en bestämmelse i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen som medför att sekretess enligt 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) gäller uppgift om enskilda affärs- eller driftförhållanden i verksamhet vid Försvarets materielverk som består i utredning och tillsyn enligt EU:s cybersäkerhetsakt och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt. Bestämmelsen har ett rakt skaderekvisit vilket innebär att offentlighet är huvudregel. Eftersom det enligt cybersäkerhetsakten finns en skyldighet för medlemsstaterna att skydda uppgifterna och eftersom sekretessen enligt förslaget ska gälla med ett rakt skaderekvisit har Journalistförbundet inget att erinra mot förslaget.

*Ulrika Hyllert
Förbundsordförande
Journalistförbundet*